

Pædagogisk vejledning til

Udarbejdet af Hanne Schriver

Indhold

Til læreren	s.	3
Testklasser	s.	5
Det offentlige rum – modtagelse	s.	5
Læs eventuelt som supplement	s.	5
Målgruppe og tidsforbrug	s.	6
Parafrase	s.	7
Undervisningsforløb	s.	8
TEKSTANALYSENS TILGANG	s.	8
ANALYSE OG FORTOLKNING	s.	9
PERSPEKTIVERING	s.	10
MED TILKNYTTET MEDIETILGANG	s.	10
Anmeldelse: Hvad er retfærdighed?	s.	11

Til læreren

Ungdomsromanen *2 kroner og 25 øre* er interessant som en multimodal roman, hvor Louis Jensens tekst indgår i et samspil med Maria Lundéns illustrationer. Den er endvidere interessant, fordi den udvider ungdomsromanen med et globalt aspekt. I romanen går fantastik og realisme hånd i hånd.

Der er en tydelig intertekstualitet til Robin Hood. Det gennemgående tema – hovedmotivet: *Kan man tage fra de rige og give til de fattige?* har også forelskelsen som et deltema. Der er indbygget en kærlighedshistorie.

Knap så tydeligt er de intertekstuelle referencer til den græske tragedie *Antigone*¹.

Antigone, i den græske mytologi datter af kong Ødipus og Iokaste. Da hendes brødre Eteokles og Polyneikes havde dræbt hinanden i kampen om Theben, nægtede Antigone at følge kong Kreons forbud mod at begrave Polyneikes, som var angriberen. Antigone blev fængslet og begik selvmord.

Motivet er brugt dramatisk af tragediedigterne Sofokles og Euripides og i moderne tid af bl.a. Brecht og Jean Anouilh; i Anouilhs skuespil fra 1944 får Antigones ungdommelige kompromisløshed i forholdet mellem samvit-tigheden og samfundets love en symbolsk betydning for frihedskamp.

¹ http://www.denstoredanske.dk/Samfund,_jura_og_politik/Religion_og_mystik/Guder_i_antik_litteratur/Antigone

Victor Hugos *De elendige (Les Misérables)* er også en mulig intertekstuel reference².

I 1862 udkom den vældige fresko Les Misérables. Romanens baggrund er Frankrigs historie fra Napoleons-tiden til begyndelsen af 1830'erne, og man følger helteskikkelserne gennem prøvelser og fristelser frem til lutring og ophøjelse: et næsten bibelsk drama i roman-form.

Jesus' næstekærlighedssyn og Johannes Døberens ord i Lukasevangeliets kapitel 3, vers 11³ om, at har man to skjorter, skal man give den ene væk til den, der ingen har, demonstreres i romanen.

Johannes svarede: »Den, som har to skjorter, skal give den ene til den, der ingen har. Og den, der har noget at spise, skal dele med den, som er sulten!«

Men også den umenneskelige selvpålagte mission skildres intertekstuel i kapitlet *Don Quixote*, hvor jeg erindringsfuldt erindrer, hvad læreren Peter har fortalt om Don Quixote⁴

Var jeg lige som ridderen, ligesom Don Quixote? Han kæmpede jo mod noget, der kun fandtes i hans fantasi... Der var ild i hans øjne, han havde store opgaver foran sig, og han gjorde det alt sammen for at skabe en bedre verden, men også for sin elskendes skyld. Hun hed Dulcinea, var tjenestepige, men i Don Quixotes fantasi var hun en vidunderlig prinsesse... det var jo mig. Det var præcis mig. Sådan var jeg: ude af stand til at se den virkelige verden, lukket inde i mine egne fantasier.

Til sammen har disse figurer og store værker inspireret forfatteren.³ Hovedpersonen er også i oprør mod faderen, der er dommer og repræsenterer samfundets orden. Der er mange referencer til Karnovs Lovsamling.

Hele fortællingen er retrospektiv. Den starter således:

Min skæve, mærkelige, besynderlige og skæbnsvangre rejse begyndte for alvor den dag, jeg besluttede, at jeg kun ville gå i skole hver anden dag. Tilsvarende har den afslutningskapitlet *Slut* på 1 side. Begyndelsesafsnittet og slutkapitlet rammer fortællingen ind.

² http://www.denstoredanske.dk/Kunst_og_kultur/Litteratur/Fransk_litteratur/1800-50/Victor_Marie_Hugo?highlight=Victor%20Hugoe%20De%20elendige

³ <http://www.udfordringen.dk/bibel/kapitel.php?ID=42&nr=3>

⁴ Konferencen *De store læser 2012*

Testklasser

Undervisningsforløbet er afprøvet sammen med dansklærer, skolebibliotekar og fagbogsforfatter Birthe Christensen i 7.d og 9.c på Skovbakkeskolen i Odder, september 2011.

Jeg deltog i fremlæggelserne i begge klasser. På begge niveauer var det tydeligt, at **struktur** i såvel citater som i billeder viste den største forståelse og tilegnelse af romanens tematik og dilemmaskildring. Det kan være ved brug af afrikansk underlægningsmusik, en sort baggrund med rød tekst, når noget skal stå særligt stærkt. Eller en slags ordnende overskrifter som *SULT OG DØD*, *PENGE*, *ROBIN HOOD* og *KARNOV* eller symbolskildringer i billedform, collager, der skildrer drengens dilemmaer og spørgende tilgang til verdens uretfærdighed. Der var i de 13 præsentationer og evalueringer, jeg overværede og deltog i, en stor mangfoldighed og demonstration af romantilegnelse på baggrund af undervisningsforløbet.

Spændingsfeltet mellem realisme og fantastik kom ikke frem i fremlæggelserne. Netop i forhold til, at romanen krydser grænsen mellem realisme og fantastik, er det en god idé at inddrage den næsten jævnaldrende Mette Bachs anmeldelse.

Gymnasieelev Mette Bach, Favrskov Gymnasium, har bidraget med et bud på en anmeldelse. Den tjener til inspiration. Enten som oplæg til en classesamtale i en evalueringsfase eller som inspiration til dansklæreren eller som inspiration til at lade eleverne selv skrive en. Mette har fulgt genrens karakteristika, så eleverne har mulighed for at gå i diskussion med hende! Anmeldelsen har ikke indgået i Skovbakkeskolens afprøvning.

Hermed også en stor tak for samarbejdet til Birthe og Mette.

Det offentlige rum - modtagelse

Anmeldere skrev blandt andet:

... rystende, rå og rørende og indtil nu årets absolut vigtigste ungdomsroman ... a man with a mission.
Kari Sønsthagen, Berlingske Tidende

... I en fuldstændig neddæmpet tone fortæller Louis Jensen om ungdommeligt vovemod og skingrende fanatisme, rigtigt og forkert, fantasi og virkelighed, liv og død ... Det er en både smuk og modig bog, som helt sikkert vil skabe debat i klasseværelserne og tvivl i teenagesindene.
Karen Lise Søndergaard Brandt, Jyllands-Posten

I 2010 satte anmelder Jens Andersen romanen på sin Top Ti over årets danske litterære udgivelser. Som det eneste børne-/ungdomslitterære værk.

Læs eventuelt som supplement:

Jensen, Eiler: *Når samvittigheden bliver ubærlig*. Børn & Bøger, marts 2011
Hamann, Kirsten: *En dråbe i havet*. Gyldendal 2008
Arnbak, Elisabeth: *Berettende tekster*. Gyldendal 2011

Målgruppe og tidsforbrug

Forlaget skriver på omslagets bagside: *fra 13 år.*

Målgruppen er overbygningen.

158 letlæste sider i en åben sats og inklusiv opslag med illustrationer.

I de to testklasser havde både 7. og 9. klart fokus på u-landsproblematikken og de sultende børn i deres mediepræsentationer. Som en elev fra 7. sagde i sin afsluttende bemærkning (– husket på denne måde): *Han lærer, at ét menneske ikke kan påtage sig ansvaret for at hjælpe alle sultende.* I 9. havde nogle grupper også blik for kærlighedshistorien.

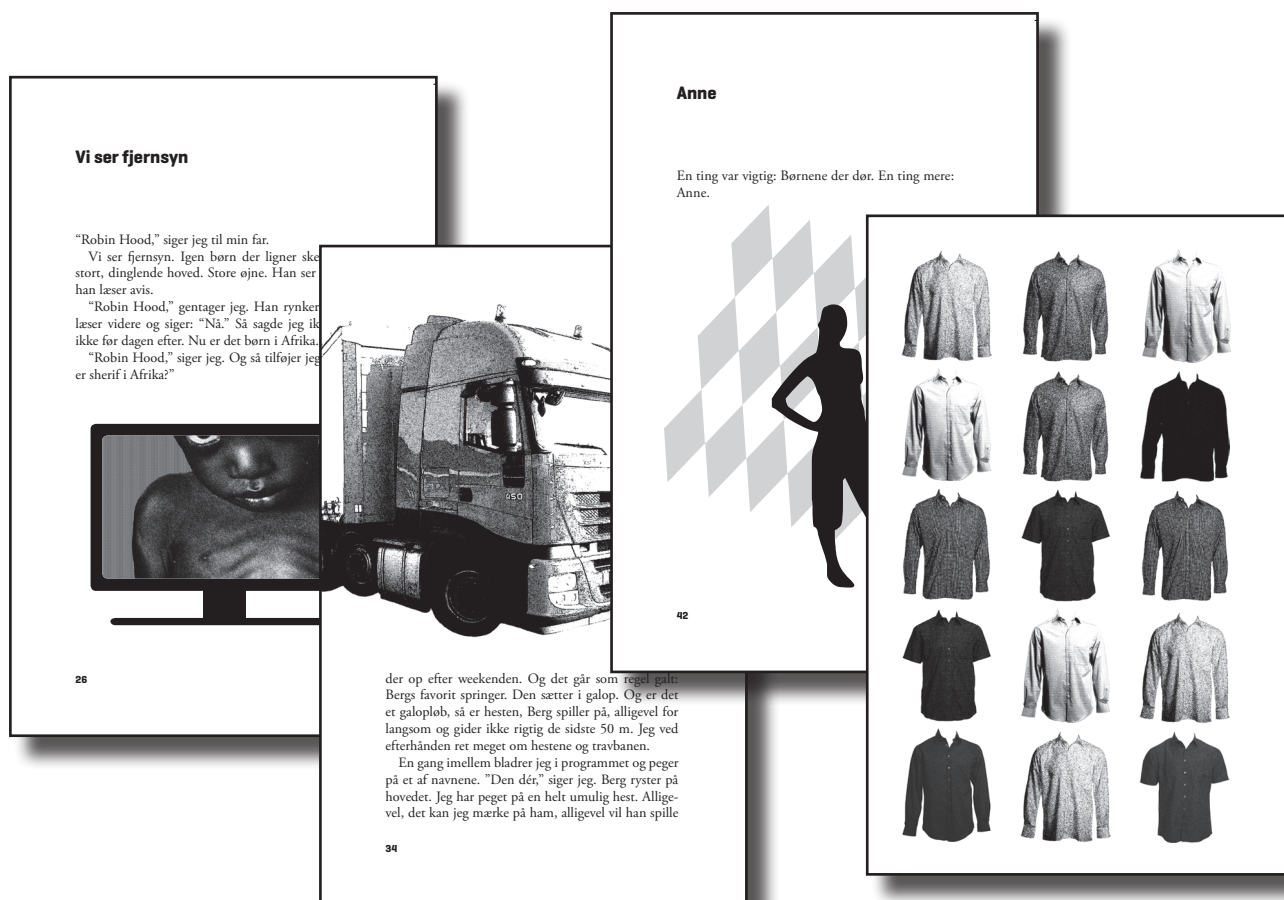
Robin Hood-tematikken var gået rent ind begge steder, mens de bibelske referencer ikke har fyldt lige meget i alle grupper.

De to testklassers tidsforbrug har af forskellige grunde været forskelligt.

Tidsforbrug til de første opgaver: Ca. 6 – 8 lektioner á 45 minutter. Heri indgik også arbejde med kombinationen fantastisk / virkelighed ⁵.

Medietidsforbrug: I 7. d er anvendt 6 lektioner á 45 minutter. 9.c har anvendt mere tid.

God fornøjelse!
Hanne Schriver
Efteråret 2011

⁵ Brug evt. lærervejledningen til *Fuld Forvandling*, kapitlet *Fantasi og fantastisk*. Findes i VIA CFU's udlånsbase.

Parafrase

2 kroner og 25 øre handler om en 14-årig dreng, der er vred over verdens uretfærdighed. Derfor får han sin egen mission, hvor han stjæler fra de rige for at give til de fattige. Han vil redde Afrikas børn. For 2 kroner og 25 øre om dagen koster det at holde liv i et afrikansk barn. Han stjæler alle vegne, også på nettet. Beløbene samles i DSK – *De sultne børns kasse*.

Hele missionen kulminerer i et tyveri af en lastbil og derefter en flugt sammen med kæresten. Kursen er sat mod Afrika for konkret at overgive u-landshjælpen. Den dramatiske flugt/mission ender tragisk, idet den får en helt utilsigtet afslutning samtidig med, at Anna dør.

Jeg drejede fra, og bag en skov af sorte træer lå en oplyst mølle, jo ikke en rigtig mølle. Det var et hotel, der var bygget som en mølle. Der var vinger og en møllehat af glas, der langsom drejede rundt.

“En restaurant,” sagde Anne, der også kiggede forundret og nysgerrigt på det mærkelige hotel. Den hvide dame drejede sit ansigt væk fra vinduet, så et øjeblik intenst på os, så åbnede hun døren, sprang ud og forsvandt.

“Vi sover her,” sagde jeg.

Mens jeg blev siddende og så efter den hvide kvinde og igen undrede mig over, hvem hun var, hvor hun skulle hen, og hvorfor hun ikke havde sagt ét eneste

Undervisningsforløb

TEKSTANALYSENS TILGANG

Før romanen udleveres

Før du går i gang med at læse romanen

Udfyld modellen i forhold til, hvad du ved, om

- u-lande
- u-landsbistand
- Romeo og Julie
- Robin Hood
- Jesus
- Johannes Døberen
- Don Quixote

VØL		
Hvad ved jeg?	Hvad ønsker jeg at vide?	Hvad har jeg lært?

Udfyld modellen i forhold til, hvad du ved, om

- Multimodale tekster? Multimodale tekster er tekster, der i sin helhed består af flere slags tekster, fx af brødtekst, fotografier, illustrationer, diagrammer, margintekst osv.
- Udtrykket "2 kroner og 25 øre"
- Symbolerne på forsideillustrationen
- Louis Jensen

VØL		
Hvad ved jeg?	Hvad ønsker jeg at vide?	Hvad har jeg lært?

Læs romanen.

ANALYSE OG FORTOLKNING

Find de fem ting, du synes, er væsentligst at få svar på, så du synes, du rigtig har forstået romanen. Skriv dem ned.

Formuler de fem ting som spørgsmål.

Diskuter dem i gruppen (4 elever), også hvilke begrundelser der er for, at spørgsmålene er vigtige.

Svar på spørgsmålene. Skriv dem ned.

Diskuter spørgsmål og svar i en fælles litteratursamtale. Herunder, hvad er det enestående ved romanen?

Herefter klassesamtale.

Litteratursamtale – læreren skriver udvalgte kommentarer op i kolonnenotat på iwb/tavle:

Hvordan er romanens komposition? Forhold jer til romanens "før" og "nu".

Hvordan er fortællerforholdet?

Hvis synsvinkel er det? Forhold jer til hele romanen. Forklar med eksempler

På hvilken måde fortælles der? Forklar med eksempler

Hvor meget ved fortælleren? Forklar med eksempler

Hvem er hovedpersonen?

Er fortælleren troværdig?

Fortællerelementer

Er der eksempler på:

- Beretninger
- Beskrivelser
- Dialoger
- Indre monologer/Bevidsthedsstrøm
- Fortællerkommentarer
- Informerende tekst
- Argumenterende tekst
- Brug af symboler, som fx den hvidklædte dame

Forklar med eksempler, hvilken funktion de forskellige tekstformer har.

Lav personkarakteristik

Lav personkarakteristik på følgende personer: Jeget, Anne, Dommeren, moren, Sara og lærer Peter. Hvilken betydning har de i forhold til jeget?

Tid, sted og miljø

Forklar med eksempler, hvilken historisk tid, romanen omhandler, og hvordan I kan "se" det. Forklar på tilsvarende måde i forhold til sted og miljø.

Motiv - Tema⁶

Hvilke deltemaer er der i romanen?

Find det mest centrale tema – motiv. Det beror altid på en fortolkning

Budskab (morale): Hvad siger romanen dig som læser og som menneske?

PERSPEKTIVERING.

Forhold jer til:

Romanen og samtiden (2010)

Romanens menneskesyn

Romanen som fiktivt værk

Romanens værdi som "enestående". Både i forhold til romanen som sprogkunst og i forhold til, *om den formår at tale til os på en måde, så den flytter os i forhold til dens budskab.*

Hvordan virker romanen som multimodalt værk? Underbyg med eksempler fra værket.

Perspektiveringen uddybes i debatten med argumenter fra romanen

MED TILKNYTTET MEDIETILGANG⁷

Vælg hver især 10 citater ud.

Pararbejde: Vælg 10 citater ud, som I er fælles om.

Lav en photoshop eller PowerPoint ud fra de 10 fælles citater.

Der må gerne indgå musik og tale.

Ved fremlæggelsen skal der være en kombination af mediepræsentationen og live-præsentation.

Vis dem for hinanden.

Giv respons – fokuspar, hvor hver elev skriver en sætning om indhold og en om mediebrug:

- På hvilken måde "kom gruppen omkring" romanens indhold?
- På hvilken måde fik gruppen synliggjort romanen i forhold til mediebrugen?

⁶ Gall Jørgensen, Keld s. 45 – 49 om Motiv, tema, budskab og perspektivering. Der skelnes ikke klart mellem motiv og tema hos Gall Jørgensen.

⁷ Inspiration fra Gissel, Stig og Else-Marie Okkels: Digitale læremidler og didaktisk design. Læremiddel.dk. konference. Pdf. (110317)

Hvad er retfærdighed?

Han er 14 år og vil redde verden. Drengen, "2 kroner og 25 ører" handler om, kan ikke holde ud at se børnene med de store øjne og fluer i næsen, som de viser i fjernsynet. Derfor begynder han at arbejde i Super Brugsen og stjæle tøj, som han sælger videre for at skaffe penge. Han vil være som Robin Hood; Stjæle fra de rige og give til de fattige. Men det skaber problemer i familien med mor, der får hovedpine, dommeren, der hele tiden flytter rund på penge og læser KARNOV, og lillesøster Sara, der kæmper for at færdiggøre sin lyserøde Barbie-verden. Dog finder drengen, mens pengene triller ind i DKS (De sultne børns kasse), en kæreste, og sammen sætter de ind for at give de sultne børn mad.

Louis Jensens tager i denne bog bl.a. fat i et emne, der fylder meget i medierne for tiden nemlig den sultende befolkning i Afrika. Bogens hovedperson stiller sig kritisk overfor de mange især voksne, der har lært at ignorere billederne på TV, og som skønt de har nok penge kun giver, når frivillige kommer rundt med indsamlingsbøssen. Mens drengens handlinger bliver mere og mere ekstreme og alternative for at opnå hans mål, ændres vores billede af ham og problematikken. Vi og drengen bliver hele tiden konfronteret med retfærdigheden, og spørgsmålet om hvad dette begreb egentligt indebærer. Er retfærdigheden at drenges far, dommeren, dømmes folk efter loven eller, som drengen siger det: "Er det retfærdigt, at man bliver født, og at ens første skridt går lige ind i døden?" (s. 71 l. 1)

Sproget, bogen er skrevet i, er noget nær lige så specielt som drengens familie. Med kapitler på kun en side og en større andel korte sætninger og spørgsmål end i almindelige romaner bliver sproget, som man kan forestille sig, drengens tanker er; Rodet og med alle de tanker og ord han netop kommer på nedskrevet. Dette er med til at forme vores syn på drengen, der fra at være en fyr med godt hjerte ender som medvirkende i en mordsag.

Bogen er på rigtig mange punkter tankevækkende - og skabende og får læseren til at stille sig nogle af de samme spørgsmål, som drengen stiller sig selv og sin familie. Drengens familie og hans kæreste står der ikke meget direkte om, men Louis Jensen formår at gemme deres personkarakteristik mellem linjerne, hvilket giver en no-get dybere læsning. Drengen selv er også en meget interessant karakter, men hans handlinger bliver mange gange for urealistiske, hvilket får ham til at fremstå upålidelig. Hvordan kan en 14-årig slippe af sted med blot at være i skole hver anden dag, stjæle rigtig mange gange og køre en kølebil næsten hele vejen til Afrika? Disse handlinger kommer kun til at stå nogenlunde troværdigt frem, hvis drengens psykiske tilstand ændres fra lidt skør, til at han lider af en slem psykisk sygdom. Som gymnasieelev mener jeg, at bl.a. sproget og antallet af billeder kommer til at trække ned på bogens samlede vurdering, ligesom jeg også vil mene, at den er for let læst for 9. klasser og måske også 8.

Bogen har dog mange facetter, der vil være egnet til at analysere og fortolke i danskundervisningen. Personligt vil jeg finde det både oplagt og interessant at grave dybt i familien, hvis karakterer som nævnt mest ligger mellem linjerne. Søsteren Sara, der bygger en lyserød verden som for at slippe ind i en fantasiverden, hvor det hele er godt. Man kan også tænke, at drenges tilflugt fra familiens problemer bliver sulteproblematik og sin besættelse af Robin Hood, ligesom moderen har hovedpinen og dommeren KARNOV. Drengen og hans handlinger er også oplagte at arbejde med ligesom, der mange steder i bogen er symboler som "englen", der følger dem på rejsen gennem Europa og kæresten Anne, som jeg på mange måder læser som hans samvittighed. Hvordan det noget specielle sprog virker på historien og vores karakteristik af drengen vil også være godt at komme ind over. Bogen ligger desuden op til diskussionerne om, hvor langt man må gå for at hjælpe andre, hvor meget man er villig til at gøre for at opnå sine drømme, og hvad retfærdighed er. Altså er der mange muligheder for analyser, fortolkning og diskussion i bogen.

Anmeldelse af Louis Jensens roman "2 kroner og 25 øre" med henblik på brug som undervisningsmateriale. Lavet af Mette Bach, 17 år.

